

ների մէջ եղած սառնութիւնը աւելի ևս մեծանում է ժողովրդական զպրոցների դաւանական ընտարութեամբ: Եթէ անհար է օրէնքը ոչնչացնել, դո՛նէ վերանոր հոգևորականներին միայն վերապահուած հսկողութիւնը ժողովրդական զպրոցների վերայ:

Chr. d. Chr. Welt.

ԲՐԱՆԴԵՆԲՈՒՐԳԻ ՄԻՍԻՈՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Ապրիլի 8—9 դամարուել է Բերլինի նահանգի միսիոնարական խորհուրդի 25-րդ գլխաւոր համաժողովը: Առաջին նիստին ժամը 3-ին պատար Միսները մի հետաքրքրական դասախօսութիւն է կարդացել՝ «ինչպէս պէտք է երեխաներին հետաքրքրել հեթանոսական աշխարհով»: Նա համոզեցուցիչ փաստերով ցոյց տուաւ, թէ ինչպէս ընտանիքը, զպրոցը, եկեղեցին և առհասարակ ընդհանուր դաստիարակչական միջոցները մի և նոյն ժամանակ միջոց են և երեխաներին առաքելութեան (միսիոնի) և հեթանոս աշխարհը քրիստոնէացնելու գործով հետաքրքրելու և զրաւելու համար: Մտքերի կենդանի փոխանակութեան ժամանակ այն միտքն արծարծուեցաւ, թէ ուսուցիչներին դեռ ևս վարժապետանոցների մէջ պէտք է ծանօթացնել առաքելութեան գործի հետ:

Գոսների միսիոնի բարեկամների ժողովի մէջ, որ բացարաւ պատար Գարայս, խօսեց առաքելութեան տեսութեան վառուշ «Հնդիկ կանայք և Հնդիկ երեխաներ» վերնագրով: Նա խօսում էր իւր փորձառութիւնների հիման վերայ, որ ձեռք էր բերել իւր տեսչական այցելութիւնների ճանապարհորդութեան ժամանակ: Նա նկարագրեց Հնդիկ կանանց և երեխաների տխուր վիճակը, Սենանայի առաքելութեան գործերը, առաքելութեան զպրոցները և ցոյց տուաւ, թէ անհրաժեշտ է բազմացնել կին գործիչների թիւը այս առաքելութեան գործում:

Ապա առաքելութեան ինսպեկտոր Վիլհէմ մի գեղեցիկ դասախօսութիւն կարդաց «Միսիոնը և փողը» վերնագրով: Ահա նորա մտքերից մի քանիսը: Միսիոնի վերայ եղած յարձակումները վնասում են այն նպատակի համար եղած նուիրաբերութեան գործին: Յանկալի է, որ այս յարձակումների դէմ ոչ թէ աստուածաբաններ, այլ միսիոնի բարեկամ աշխարհիկ մարդիկ պաշտպան հանդիսանան: Միսիոնի գործի համար եղած եկամուտները զոհացուցիչ չեն: Առաքելութիւնը պարտաւոր է

ընկերակից անհատներին, որոնք նպատակ ունենալով իրենց համայնքներին, առաջին խորը գիտակցութիւն տալ քրիստոնէութեան տարածման գաղափարի և պարտաւորութեան մասին: Գրով և բանիւ պէտք է միշտ յիշեցնել, որ հաւատացեալներին համայնքը ոչ միայն հաւատոյ միութիւն է, ոչ միայն աղօթքի և փրկութեան ժողով, այլ և գործի. համայնքի վերայ պարտք է դրած Աստուծոյ կողմից քարոզելու աւետարանը ամբողջ աշխարհում, ուստի և ամբողջ կեանքը իւր բարիքներով, որոնց մէջ նաև փողք, պէտք է ծառայէ այս բարձր նպատակին, որ քրիստոնէական համայնքի իսկական կոչումն է: Այս դասախօսութիւնից յետոյ, կենդանի վիճաբանութիւն սկսուեցաւ գործին հմուտ անձանց կողմից և հարցը աւելի լուսաբանուեց ունկնդիրներին համար անգլիական և շոտլանդական առաքելութիւններին օրինակներով:

Հետեւեալ օրը 9 1/2 ժամին բացուեց կոնֆերենցի ին. գլխաւոր ժողովուրդ Դր. Գրունդեմանը մի յետադարձ ակնարկ ձգեց անցեալ տարուայ գործունէութեան վերայ: Ապա ինք. վարենկը, Հոենոսի ընկերութեան նշանաւոր միսիոնարը, խօսեց բուն երկրի օգնական ու ժերի նշանակութեան մասին միսիոնի համար: Բնիկները աւելի յարմար են որպէս քարոզող աւետարանիչներ և ռահվիրաներ հեթանոս և մահմեդական երկրներում, որովհետեւ ծանօթ են իրենց ժողովրդին, լեզուին, սովորութիւններին և մտածողութեան եղանակին: Նրանց միջնորդութեամբ քրիստոնէութիւն ընդունած ժողովուրդը սովորում է աշխատակցել քարոզչութեան գործին և հետզհետէ դաստիարակուում է անկախ գործունէութեան համար: Չպէտք է նրանց եւրոպականացնել: Այլ կրթութիւնն ու դաստիարակութիւնը պիտի համապատասխանէ ընկեր ժողովրդի առանձնաշատկութիւններին, պէտք է յարգանքով վերաբերուել դէպի ազգայինը, սակայն աղնուացնելով և քրիստոնէական մտքով բարեփոխելով այն: Դասախօսութիւնից յետոյ վիճաբանութեան մասնակից եղան նշանաւոր միսիոնարներ, որոնք իրենց փորձառութեամբ, մանաւանդ արեւմտեան Ափրիկայի գերմանական գաղութներում, լրացնում և լուսաբանում էին այն դժուարութիւնները, որ դպացել էին ընկերներից օգնական ու ժեր պատրաստելու անհրաժեշտ գործում:

Երկրորդ գլխաւոր դասախօսութիւնը կարգաց պատուր Պատու «Մեր գաղութների դպրոցական գործը» հարցի շուրջը: Դասախօսի տուած տեղեկութիւններից երևում է, որ գերմանական գաղութների դպրոցները մի միութիւն չեն կազմում,

այլ փորձերի արդիւնք են կառավարութեան կամ միսիոնի կողմից կարելիներ ճամաձայն: Միսիոնի դպրոցները աւելի բազմաթիւ են և իրենց ձեռքն է համարեա կրթութեան գործը: Բայց այդ դպրոցները հետեւում են իրենց յատուկ նպատակին՝ կրօնական կրթութեան, բարձրացնելով նաև բնիկների քաղաքակրթութիւնը: Այս տեսակէտով միսիոնը մի տեսակ օժանդակ հաստատութիւն է ներկայացնում նաև պետութեան գաղթականական ձգտումներին: Տողոյում (Արևմտեան Ափրիկայում) տեղի ունեցած բանակցութիւնը գաղութների կառավարութեան և միսիոնական ընկերութիւնների մէջ ցոյց է տալիս, թէ նոյն իսկ կառավարութեան հսկողութեան ենթարկուած միսիոնի դպրոցները ծառայում են իրենց կրօնական և մանկավարժական նպատակներին: Այս դպրոցների ծաղկման հիմք պէտք է կազմէ այս դադափարը: Թէ Գերմանիան իւր քրիստոնէական քաղաքակրթութիւնը պարտաւոր է պատուաստել իւր գաղթավայրերում: Այս նպատակին ամենից յարմարը դաւանական բնաւորութիւն կրող դպրոցն է: Առանց կրօնի կառավարչական դպրոցները գաղթավայրերում պէտք է միայն բացառութիւն լինեն և տեղական անհրաժեշտութեան արդիւնք: Հասկանալի է, որ գաղթավայրերում հաստատուած եւրոպացիների երեխաների դպրոցի մէջ պէտք է կրօնի դաստանդութիւն լինի: Վիճաբանութեան ժամանակ շեշտուեցաւ այն միտքը, թէ պէտք է աշխատել, որ գաղութների կառավարութեան և միսիոնարական գործունէութեան մէջ համերաշխութիւն ստեղծել:

Chr. d. Chr. W.

Ընդհանուր աւետարանական-բողոքական միսիոնարական ընկերութեան միսիոնարական դասընթաց

Ընդհանուր աւետարանական-բողոքական միսիոնարական ընկերութիւնը մի օգտաւէտ ձեռնարկութիւն արաւ: Նա 120-ի չափ առաքելութեան բարեկամներ է հրաւիրել Բերլին Ապրիլի 10—12-ին, արք և կանայք, որպէս զի նրանց միջնորդութեամբ իբրև գործին տեղեակ և հեղինակաւոր անձանց, միսիոնարական գիտութեան և գործնական կեանքի մի քանի կարևոր հարցերի մասին խորհրդակցելու և միմեանց մէջ ու կեդրոնական վարչութեան հետ աւելի սերտ յարաբերութիւն ստեղծելու: Երեք աստուածաբաններ պրսիեցոց Հակման-Լոնդոնից, պատտոր Հասս-Տոկիոյից և պրոփ. Վայնէլ ննայից յանձն էին